

Til

Direktoratet for forvaltning og økonomistyring - DFØ

Dato: 31.02.2024

HØRINGSINNSPILL VEDR KRAV OG KRITERIER TIL BÆREKRAFTIGE ANSKAFFELSER AV TEKSTILER. Fairtrade Norge takker for muligheten til å gi innspill på denne høringen.

Generelle Innspill

Vi anbefaler at DFØ minner det offentlige på at EU tillater innkjøpere å bruke miljømerker og sosiale merker, som oppfyller anskaffelsesforskriftens §15-3, som krav direkte og ikke kun som dokumentasjon.

Markedet er i konstant modning og vi ser at flere oppdragsgivere (inkludert noen kommuner) stiller etiske krav som kvalifikasjonskrav -ikke bare som kontraktskrav eller tildelingskriterier. Disse spør leverandørene om de bruker kvalitetssikringssystemer som er egnet og skal utfylle kravene og vilkårene under anskaffelsen. På denne måte sikrer man seg at kun de leverandørene som har disse systemer på plass kan stille opp i konkurransen, og sånn sett garanterer dette at de som ønsker å være «ambisiøse i å nå bærekraftsmålene» og stiller opp til konkurransen, kan gå videre fra et høyere startpunkt.

Det er svært viktig å “heve gulvet” eller kravene hvor minimumskriterier og etiske krav er oppfylt.

Minimumanbefaling

Funksjonen man kan hake av for å markere anbefalinger til kravene og kriteriene som DFØ mener er «viktigst å prioritere å stille», bør absolutt inneholde etiske krav i de sosiale hensyn (sosialt ansvarlig produksjon). At dette ikke kommer som en automatisk anbefaling står i motsetning til tidligere anbefalinger DFØ har allerede gjort og kartlagt under [høyrisikolisten](#)¹ for spesifikke produkter innen produktkategorien «tekstiler, arbeidstøy og fottøy, som ble plukket ut for nærmere risikovurdering». Under dette høyrisikolisten står råvarer for «arbeidstøy og andre

¹ <https://anskaffelser.no/berekraftige-anskaffingar/menneskerettigheter/hoyrisikolisten/tekstiler-arbeidsklaer-og-fottoy>

tekstilprodukter» vurderte som svært høyrisiko, og derfor er det veldig viktig å anbefale disse kriterier ved starten.

Konkrete innspill:

«9. Sosialt ansvarlig produksjon utvalgte produkter»

- Det burde legges inn som minstekrav at produktene er miljømerket der det er relevant.
- Det er viktig å ha full sporbarhet i verdikjeden via 3.-partssertifisering der det er mulig.
- Hele tekstilbransjen medfører risiko. Derfor bør dette kravet være på alt, ikke bare på spesifiserte produkter i produktlisten.
- Det er viktig å inkludere Svanemerket og EU-Ecolabel i listen for relaterte lenker.

Ang. formulering av spesifikasjonskrav:

-Sosialt ansvarlig bør konkretiseres. Forslag til konkrete krav:

- Minimumspris på råvarer, Premium-betaling eller andre konkrete tiltak som bidrar til anstendig betaling og levelønn/leveinntekt.
- Produsentene inklusive råvareprodusenter må dokumentere (via standarder eller på andre måter) at de systematisk og aktivt jobber mot tvangs- og barnearbeid.

Ang. dokumentasjon:

- I andre setning bør følgende i kursiv settes inn: Annen dokumentasjon som er tredjepartssertifisert og som bekrefter at ILOs kjernekonvensjoner og nasjonal lovgivning, *anstendig betaling og systematisk arbeid mot tvangs- og barnearbeid* i produksjonslandet er ivaretatt, godtas også.

I hvilken grad fanger noen merkeordninger opp både miljø og menneskerettigheter?

Fairtrade følger opp både miljø og menneskerettigheter innenfor bomull OG tekstil, og har strenge standarder på begge områdene i tillegg til tiltak for anstendig betaling.

«10. Ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter»

- Ang. informasjon om kvalifikasjonskravet og «*Den høye risikoen for alvorlige brudd på grunnleggende menneskerettigheter ved produksjon av tekstil tilsier at leverandøren kan dokumentere at aktsomhetsvurderinger aktivt gjennomføres ved innlevering av tilbud*»:

- Her bør «inkludert råvarer til tekstil-produksjon» legges til.
- Fairtrade mener at dette kvalifikasjonskravet bør følge med hver gang, uansett størrelsen av anskaffelsen.
- Redegjørelsen for aktsomhetsvurdering bør også omfatte råvare nivå.

«11. Ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter inklusive levelønn»

I henhold til menneskerettserklæringens artikkel 23 er levelønn og leveinntekt en menneskerett. Levelønn, eller lønn å leve av, er det «*som gjør det mulig for arbeidstakere å forsørge seg selv og sine familier*» som defineres av [Åpenhetsloven](#)², blir mest sannsynligvis anerkjent som en menneskerettighet i Aktsomhetsdirektivet (CSDDD)³, hvor tekstilproduksjonen er blant de bransjene som skal fremheves. Fattigdom er ofte hovedårsaken til de verste former for slaveri som barne- og tvangsarbeid, og også en viktig årsak til avskoging og overdreven bruk av plantevernmidler. OECD henviser også til slike “systemisk svikt” og sammenhenger i sin veileder: “Eksempel på systemiske problemstillinger er dårlig skoletilgang og høy grad av fattigdom, som kan øke risiko for barnearbeid, omfattende bestikkelser og korrupsjon blant myndigheter, systematisk diskriminering av minoritetsgrupper og utbredt trakassering og misbruk av kvinner og jenter i samfunnet.” ([OECD](#)⁴, side 76). Derfor er det essensielt at anstendig betaling, og arbeid for levelønn og leveinntekt får tilbydere premierte under evaluering.

- [Fairtrade Textile Standard](#)⁵ krever at bedriftene gradvis forbedrer lønningene til levelønn innen seks år etter sertifiseringen.
- Her også må man ta inn råvareleddet og ikke bare produksjonsleddene. Utfordringene er mange på nivået for råvareproduksjon av bomull – for eksempel manglende anstendig betaling/levelønn, mangel på anstendige arbeidsvilkår og høy grad av kjemikalieforbruk.
- Det er viktig å ha dette i de landene der det er mulig å organisere seg fritt.
- Alle underleverandører må være registrert og godta revisjoner.
- Som tidligere nevnt krever Fairtrade Textile Standard at levelønn skal implementeres innen seks år. Fairtrade vil fastsette levelønn ved å ta utgangspunkt i eksisterende lønnsavtaler inngått av lokale fagforeninger i tekstilsektoren og ved å bruke godkjente metoder, for eksempel [Anker-metoden](#), for å fastsette regionale referanseverdier. Anker-metoden er en felles tilnærming utviklet av ISEAL-medlemmer for å beregne levelønn.

² <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2021-06-18-99>

³ Se Annex, punkt 7. Proposal for a DIRECTIVE OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on Corporate Sustainability Due Diligence and amending Directive (EU) 2019/1937 (Text with EEA relevance) 2022/0051(COD) 24-01-2024 at 20h39 395/435

⁴ https://files.nettsteder.regjeringen.no/wpuploads01/blogs.dir/263/files/2019/09/201904_OECD_DDveil_eder_nettil.pdf

⁵ <https://www.fairtrade.net/standard/textile>

- Det er viktig å ha en tilnærming til verifisering for å løse de vanligste utfordringene som er identifisert i revisjonsmodellen for sosial etterlevelse i bransjen, som arbeidernes deltakelse i prosessen, økt åpenhet og identifisering av årsaken til «non-compliances», slik at disse kan håndteres.

Fairtrade Norge anbefaler at bestemmelsene tydeliggjør menneskerettigheter og sosiale bærekraft. Med sosiale aspekter mener vi menneskerettigheter med fokus på unngåelse av barnarbeid, slavearbeid og tvangsarbeid, rett til organisasjonsfrihet, medvirkning, gode arbeidsvilkår, beskyttelse, HMS og lønn til å leve av. EU-Rådet har nettopp vedtatt et [standpunkt](#)⁶ om å forby produkter produsert med tvangsarbeid på EU-markedet, og Norge har muligheten til å gå frem i arbeidet med dette ny lov før det trer i kraft.

I tillegg mener Fairtrade at det er helt **avgjørende at det stilles krav om uavhengig tredjepart verifiseringssystem** og/eller merkeordninger godkjent og etablert av nasjonale myndigheter. Dette vil være i tråd med EUs forslag om Grønnvaskingsdirektiv; "Forslaget innebærer at miljøpåstander og miljømerker må underbygges og verifiseres av kvalifisert uavhengig tredjepart før påstanden fremmes eller merket brukes."⁷

Fairtrade Norge bidrar gjerne ytterligere i prosessen hvis ønskelig.

Vennlig hilsen,

Tone Faugli

Daglig leder Fairtrade Norge

⁶ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/01/26/forced-labour-council-adopts-position-to-ban-products-made-with-forced-labour-on-the-eu-market/>

⁷ <https://europalov.no/rettsakt/gronnvaskingsdirektivet-miljopastander/id-31543>